

891.99

7-16

ար

22 JUN 2007

6 DEC 2011

Պրոլետարներ բոլոր յերկրների համար

№ 20 (23) «ԳՅՈՒՂԱՑՈՒ ԳՐԱԴԱՐԱՆ» № 20 (23)

ՀՈՂԺՈՂԿՈՄԱՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՄԲ

ԼՈՒՅՍ Ե՛Ր ՏԵՍԵԼ

«ԳՅՈՒՂԱՑՈՒ ԳՐԱԴԱՐԱՆ»-Ի

ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ

1. Օ. Գալստյան. Մեր անեկիքները (սպասված) 20 կ.
2. Հ. Փիլոսոփյան յեկ Ս. Սեփանյան. Ինչու ձեռնառու յի գործարանում յուզ և շվեյց. պանիր պատրաստելը 3 »
3. Հ. Փիլոսոփյան—Սոստորոյանքը և նրանց մշակութային յեղանակները 10 »
4. Խ. Ս. Վղալբեգյան.—Հ. Ս. Խ. Հ. Զոգային Որենագիրքը, բացատրական հարց ու պատասխաններով, մասն առաջին, աշխատավորական հոգսերով բաժնի (սպասված) 40 »
5. Պ. Հեփիմյան.—Թիֆլիսի մշակութային 10 »
6. Պ. Հեփիմյան.—Շեքսպիր վերջը, նրա կերակրելն ու խնամքը 10 »
7. Կ. Սեփիմ-Շահնազարյան.—Ծխախոտի մշակութային 20 »
8. Ս. Շիդլովից.—Տասը պատգամ անասնապահին 20 »
9. Խ. Ֆեփիցյան.—Անհատական, թե՛ կոոպերատիվ կաթնատնտեսություն 10 »
10. Հ. Զառարյան.—Բառանկ, կնքիր պայմանագիր (չափ.) 5 »
11. Մ. Թուսմանյան.—Շարքացանքը և նրա նշանակությունը 15 »
12. Խ. Յեռ-Նեոխայան.—Ինչպես մշակել խաղողի այգիները. (28 նկարով) 35 »
13. «Ֆեփեսներ գեպի գյուղ».—Անգրկովկասյան յերկրային կամրակի բանաձևը գյուղացիական հարցի մասին Պ. Ճաղաճիկի նախաբանով 15 »

Ա. ԴԱՆԵԼԲԵԳ

ԼԱՎ Ե ՈՒՇ,
ՔԱՆ ՅԵՐԲԵՔ

ԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ Ե՛Ր ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՄԲ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀՈՂԺՈՂԿՈՄԱՏԻ

ՅԵՐԵՎԱՆ—1926

28.03.2013

ՀԵՑԵՐ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ
ՀԱՂԺՈՂԿՈՄԱՑԻ ԽՄԲ. ԿՈԼԼԵԳԻԱՑԻ

Շարված է «Լիմիտիպով»

ՏԳՈՒԲԱԿԱՆ ՏՐԵՍՏԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏՊԱՐԱՆ

Գրան. 338 Բ.

Գառվեք 2171

Տիրաժ 2000

Հ Ա Վ Ե

Ո Ի Շ,

Ք Ո Ն

Յ Ե Ր Բ Ե Ք

ԱԳՐՈՊԻԵՍ

ՍԵԿ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՄԲ

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ՆԻԿՈԼ.—Գյուղացի, 50 տար.

ԱՐՈՒՍՅԱԿ.—Նրա կինը, 45 տար.

ՌՈՒԲԵՆ.—Սրանց վորդին, 20 տար.

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Նիկոլի հարեանը, 40 տար.

ԱՇՈՏ.—Շրջանային գյուղատնտես, 30 տար.

ԱՆՆԱ.—Խրճիթ-ընթերցարանի վարիչ, 25 տ.

Գործողությունը կատարվում է գյուղում:

ՏԵՍԻԼ 1

Գյուղական սենյակ Նիկոլի տանը: Մի անկյունում նստած է Արուսյակը, վոր թեյ է մանում ու մեղմ ձայնով յերգում: Մյուս անկյունում թախտի վրա նստած է նրա վորդի Ռուբենը և կարդում է «ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ» ամսագիրը: Ժամանակ առ ժամանակ նա զարմանալով ասում է. «250 փութ ցորեն լի դեսյատին աշնանացանից, սերմնափոխությունը բարձրացնում է բերքի չափը, կերը և լավ խնամքը բարձրացնում են կաթի քանակը» և այլն:

ԱՐՈՒՍՅԱԿ.—Ի՞նչ ես կարդում, Ռուբեն, բարձր ձենով կարգա, վոր յես ել մի բան հասկանամ:

ՌՈՒԲԵՆ.—Ինչո՞ւ իզուր չարչարվեմ, միեւնույն է, ինչ վոր գրքերում գրում են, դու չես հավատում: Յես նկատել եմ, վոր յերբ քեզ համար մի բան կարդում եմ կամ լսածս ասում, դու միշտ բարկանում ես և ասում. «Քո գրքում բոլորը սուտ ա գրված, եղպես բան չի լինի»:

ԱՐՈՒՍՅԱԿ.—Հայրդ ո՞ւր գնաց, չե՞ս կամանում:

ՌՈՒԲԵՆ.—Այսօր գյուղխորհրդում ժողով է նշանակված: Շատ հետաքրքիր հարցի

մասին պիտի խոսեն: Մեր մի քանի գյուղացիք ուղղում են տրակտոր դնեն վարկային ընկերությունից, դրա համար հարկավոր ե ընկերություն կազմակերպել: Լավ կը լինե՞ր, յեթե հայրս եւ անդամ գրվե՞ր. այն ժամանակ մենք յերեք լուծ յեղ չեյինք պահել ու կերակրել, համ եւ մեր հողերն իր ժամանակին կը մշակեյինք և լավ կը մշակեյինք, թե չե՛ ի՞նչ ոգուտ պիտի տա չութի վարը: Ճի՛շտ ե ասում մեր գյուղատնտեսը, վոր չութի վարը վոչ թե վար ե, այլ հողամասը, ժամանակը և աշխատանքը փչացնել ե:

ԱՐՈՒՍՅԱԿ.—Դու ել քո գյուղատնտեսի պոչից բռնած՝ ինչ վոր ասում ա՝ հավատում ես. նա ի՞նչ ոգուտ ե տալիս մեզ:

ՌՈՒԲԵՆ.—Ո՞վ ե մեղավոր, վոր նրանից ոգուտ չենք ստանում. յեթե նրա ասածները լսեյինք, ես որում չեյինք լինի:

ԱՐՈՒՍՅԱԿ.—Ասում ես ելի, հա՛—հա՛—հա՛ (ծիծաղում ե). քո գյուղատնտեսի գլխումն ի՞նչ խելք կա վոր: Միտդ ա՞, վոր անցած կիրակի որն ամբողջ գյուղը նրա վրա ծիծաղում եր: Յեկել եր գյուղը—բոլոր մարդկանց իրեն գլխին հավաքել ու ի՞նչ եր ասում. «Յեկեք ցուցակագրվենք, թե ում ինչքա՛ն խոտի սերմ ե հարկավոր, վոր վարկային ընկերության միջոցով բերել տանք և իր ժամանա-

կին—դարնանն ստանանք ու ցանենք»: Բա դա խելոք մարդի խոսք ա՞: Յաչումս չեմ տեսել, վոր խոտը ցանեն: Փառք ասածու, ինքն իրան բուսնում ա, ել ինչո՞ւ ավելորդ զահմաթ քաշենք:

ՌՈՒԲԵՆ.—Բավական ե, դու հույսդ զեր ասածու վրա, թող խոտը բուսնի և կովերդ կաթ տան: Եղպես եք արել ե՛, վոր մեր գյուղն ու մեր ապրուստը բանի նման չեն:

ՏԵՍԻԼ 2

(Մտնում են Նիկոլը և Հարությունը):

ՆԻԿՈԼ (Բարձր ձայնով).—Ձարմանալի բան ե, ասես թե ես աշխարհում ել ուրիշ գործ չունենք:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Բարի իրիկուն, Ռուբեն, տեսնում եմ՝ ելի մորդ հետ վիճում ես:

ՌՈՒԲԵՆ.—Բիձա, մի տարուց ավել ե, վոր յես գյուղատնտեսական խմբակում աշխատում եմ: Գյուղատնտեսը մեզ շատ բաներ ե պատմել, այնպիսի բաներ, վոր յես կյանքումս չեմ լսել: Մի որ մեր Ռհանենց Սարգիսը վերջապես ասեց. «Ինչ վոր գյուղատնտեսն ասում ե, յես իմ տնտեսության մեջ անելու յեմ, տեսնենք՝ թե ի՞նչ կը դառնա»: Իր խոստումը կատարեց, և ի՞նչ ես կարծում, ի՞նչ հետևանքներ ունեցավ:

ՆԻԿՈԼ.—Ա՛յ ջանք, չգիտեմ՝ ես տղի հետ
ի՞նչ անեմ: Վորտեղ նստում աս, իրա գյուղա-
տնտեսի մասին աս խոսում: Մենք չգիտե՛նք, թե
քո Ոհանենց Սարգիսն ո՛վ աս, ինչ ունչպար ա՛:
Ախր մի ինձ հարցրու, թե քո գոված գյու-
ղատնտեսի գործն ի՞նչ աս: Ամսական հարյուր
մանեթն ստանում աս և, իրան համար քեֆ ա-
նելով ապրում: Հենց վոր գյուլիսը մի բան աս
մտնում՝ «Յեկեք, ժողովուրդ, հավաքվեցեք,
ձեզ հետ ուղում եմ խոսել»: Նրա խոսքը քանի՞
գոռչ արժի: Եսորվա ասած խոսքերը վոր
դու յեւ լսեցիր, կը ծիծաղեցիր: Աղջի Արուս-
յակ, դու եւ լսիր, սրա գոված գյուղատնտեսն
եսոր գյուղխորհրդում վեր կացավ, գլխարկը
հանեց և սկսեց. «Յեկեք կազմակերպենք մի
տրակտորի ընկերութիւն: Տրակտորը կա-
ռավարութիւնը բաց ե թողնում վարկով, յե-
քեք տարվա ժամանակով: Սկզբից պետք ե
սալ չնչին գումար, արժեքի 10—15 տոկոս-
ը՝ այսինքն մոտ 400 ուրբի: Յեթե 15—20
հոգի միանաք, ամենքիդ վրա կընկնի 20—25
ուրբի. մի տրակտորն որական վարում ե
մոտ 3 դեսյատին, իսկ մի դեսյատին տրակ-
տորի վարը նստում ե 10—15 ուրբի»: Մեկը չկար՝
ասեր եզ խելոքին, բա վոր մինչեւ հիմա
մենք չենք իմացել տրակտորն ինչ ա՛, յանի
սոված մեռե՞լ ե՛նք, թե մեռ

հոգերն իր ժամանակին չենք վարել ու ցանել:
Փառք ասածու, մինչեւ հիմա առանց եղ տրակ-
տորի ապրել ենք, եղպես եւ կապրենք: Հ՛ր, Հա-
րութիւն, ի՞նչ կասես ես խոսքին:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Դե ի՞նչ ասեմ, ետա դու
ասեցիր ելի՛:

(Արուսյակը դուրս ե գնում):

ՌՈՒԲԵՆ.—Հայրիկ, դու ամեն որ միև-
նույն բանն ես ասում. «Հողս մշակել եմ, քո
գյուղատնտեսն անխելք աս»: Լավ, թող այդպես
լինի, բայց մի անգամ դու քեզ հարց տվե՞լ ես,
թե ի՞նչպես ես մշակում հողերդ, վորքա՞ն ես
սերմում և ի՞նչ ես վերցնում. կովդ վորքա՞ն
կեր ե ուտում և վորքա՞ն կաթ ե տալիս:
Արող վոր մարդ մտնի՝ կը զարմանա—չի կա-
րելի ջոկել, թե ի՞նչ ե ցանված: Մ ուխտտի մեջ
յես ու դու կը թաղվենք:

ՆԻԿՈԼ.—Դե գնա թաղվի քո գյուղատն-
տեսի հետ, վոր իմ աչքը ձեզ չտեսնի: Ես գըլ-
խիցը 25 մանեթ տուր, թե տրակտոր եմ առ-
նում: Հետո՞ ինչ պիտի տամ, ասոված գիտի:
Իսկ ինքը ձեռքերը յետևին դրած պետք աս
մեզ վրա ծիծաղի ու ասի. ա՛յ, հիմարներ գտա հա՛:
Անպատճառ եզ գործում շահ ունի: Ի՞նչ ես աս-
ում, Հարութիւն, ի՞նչու յես լուել, ինչո՞ւ
չես խոսում:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Դե ի՞նչ խոսեմ, ջանք,

դու ետա պուլիմյոտի նման վրա յես տալի: բալքի շահ ունի, վոր քրտինքը թափելով ուզում ա մեզ համոզի. մենակ ոռճիկով եդքան չեն խոսի:

ՌՈՒԲԵՆ.—Նա մեր ոգտի համար ե քրտինք թափում: Չե՞ք տեսնում, ինչպե՛ս ե ապրում:

ՆԻԿՈՂ.—Ախպեր, նրա խերը մեզ հարկավոր չի. թող մեզ հանգիստ թողնի և զուր տեղը քրտինք չթափի:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Անցած տարի յեր, եկավ ու ասաց.—«Ապահովագրեցեք ձեր անասունները, յեթե մի գլուխ սատկի, կառավարությունը ձեզ վարձատրելու յե»: Յես ել հիմարի պես նրան լսեցի: Ի՞նչ դառավ: Երկու կովս սատկեց ու վոչ նրա կուպեկը տեսա, վոչ ել նրա յերեսը:

ՆԻԿՈՂ.—Այ ջանըմ, բա եսքան ժամանակ ինչի՞ համար եմ երվում: Խոստում հա խոստում, իսկ գործ, ոգնություն՝ չկա՛, չկա՛, չկա՛:

ՌՈՒԲԵՆ.—Լավ, բիճա, ո՞վ եր մեղավոր, վոր կովերդ սատկեցին ու փողը չստացար: Գյուղատնտեսը քեզ ասաց, վոր չումա կա, անասունները պատվաստել տվեք: Դու չլսեցիր: Հետո, նա քեզ ասեց, վոր քո յերկու կովը թաքցրու և մի ապահովագրի՞ր: Դու ուզում եյիր կառավարությանը խաբել, չեղավ: Հիմա ասա

տեսնեմ, այս բոլորի մեջ գյուղատնտե՞սն ե մեղավոր, թե՞ դու:

ՏԵՍԻԼ 3

(Մտնում ե Արուսյակը, բերում ե 4 բաժակ քեյ, նրա յետեվից մտնում ե գյուղատնտես Աշոտը):

ԱՐՈՒՍՅԱԿ.—Համեցեք, ընկեր գյուղատնտես:

ԱՇՈՏ.—Բարի յերեկո: Բարե, ընկեր Ռուբեն: Կարդացե՞լ ես իմ տված գրքերը: Յեկող շաբթին մեր գյուղատնտեսական խմբակում քո զեկուցումն ե՛ շարքացան մեքենայի առավելությունների մասին. լավ պատրաստվիր:

ՆԻԿՈՂ.—(Արանձին) Ահա, իրար գտան: Յերկուսի գլխումն ել մի կուպեկի խելք չկա—(ապա դառնում ե դեպի նրանց).—Նստեցե՛ք, մի-մի ստաքան չայ խմենք:

ՌՈՒԲԵՆ.—Իսկապես, ընկեր գյուղատնտես, վորքա՞ն ոգտավիտ ե շարքացան մեքենան:

ՆԻԿՈՂ.—Շարքացանն ի՛նչ ա, ընկեր Աշոտը նոր մեքենա ա դուրս քցել մեր գլխին խաթա-բալա. բա յե՞րբ ես հավաքում մեր հասարակությանը, վոր ընկերություն ստեղծենք: Բան չունես ելի՞, գիշերը հնարում ես, ցերեկը կատարում:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Քեզ պես գյուղատնտես ունեցողը պետք ա մի մեքենա յել ունենա փող կտրելու։ դու հնարես, մենք առնենք, տեսնենք վերջն ի՞նչ դուրս կը դա։

ՆԻԿՈՒ.—Աղջի Արո՛ւսյակ, գյուղատնտեսի համար մի ստաքան չա՛յ բեր, մի քիչ ել ուտելու բան։

(Արուսյակը գնում, բերում է մի բաժակ քեյ, հաց, կարագ և մեղր)։

ԱՇՈՏ.—Նիկո՛ւ ախպեր, այս տարի ձեր մեղրի բերքն ի՞նչպես եր, լա՞վ եր։

ՆԻԿՈՒ.—Ինչո՛ւ չե, փառք աստուծո, լավ եր։ Քեզ պես մեկն եկավ ասեց, վոր մեղուների մեջ փտախտ կա, պետք ա կռվենք ու սկսեց մի փեթակից մյուս փեթակը տեղափոխել։ Ենքան տեղափոխեց, վոր վոչ մեղու մնաց, վոչ մեղր։

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Յես ել մի տասը փեթակ ունեմ, ելի վոչ մի բերք չկա, չգիտեմ՝ չորությունից կը լինի՞։ Յես եզ մարդուն վոչ ցույց տվի և վոչ ել թողեցի մոտենա։

ՌՈՒԲԵՆ.—Յեթե ձեզանից լիներ կախված, յերևի բոլոր գյուղատնտեսներին կը մորթեյիք, նրանք են, վոր ձեզ «վնաս են տալիս»։

ՆԻԿՈՒ.—Այ ջանքմ, ես յաչս քաշել եմ, վոչ փտախտի անուռն եմ լսել, վոչ շարքացան մեքենայի անուռն։ Հմի չվար եմ մնացել, ի՞նչ անեմ, վոր հողը տամ գլխիս։

ԱՇՈՏ.—(Ծիծաղելով) Դուք շատ բան չը գիտեք, բայց դա չի նշանակում, վոր չպետք է մեր գյուղացու տնտեսության մեջ նոր ձևեր մտցնենք։ Մենք չգիտենք, թե ի՞նչ է ելեք։ Խրախան լուսավորությունը, բայց հիմա նա վոչ միայն ծառայում է քաղաքներում, հաբուսաների տները լուսավորելուն, այլ և բանեցնում է գործարաններ, յերկաթուղիներ։ Շատ տեղերում ելեքտրականութ. վոչ միայն դյուղացիների խրճիթն է լուսավորում, այլ և նրա ուժով գյուղացին ցանում է, կալ է անում և այլն։ Մենք չգիտենք, թե ի՞նչ է ոգանավը, բայց հիմա նա վոչ թե ոգտագործվում է պատերազմի, մարդ կոտորելու, այլ ծառայում է թե՛ մարդիկ ու բեռներ փոխադրելու համար և թե՛ մեծ ոգուտ է տալիս։ Ոգտանավերի միջոցով շատ հաջող կերպով կռվում են մորեխի և ուրիշ վնասատուների դեմ։ Այս ամենի մասին մենք յերազել ել չեյինք կարող։ Կանցնեն մի քանի տարիներ և ձեր արորն ու չութը, 5-6 զույգ լծկան պահանջող հին ձևի գութանը միայն թանգարաններում կը լինեն։ Մեր մատաղ սերունդն արդեն համոզվել է, վոր նրանց միջոցով անկարելի չե տնտեսություն բարձրացնել և գյուղացու համար բազեկեցիկ կյանք ստեղծել։

ՆԻԿՈՒ.—Եդ բոլորը շատ լավ, բայց յետ

ուղղում եմ իմանամ՝ ձեր ասելով եղ վոսկի ժամանակում ամեն մի գյուղում զանազան տեսակի քանի՞ ընկերություն ա լինելու, (Առանձին) ռոճիկ ստացողները շատանալու յեն:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Եղ վոչի՛նչ, ի՞նչ պետք ա աժենա են ժամանակ հացի գրվանքան: Անպատճառ վոսկուց ել թանգ կը լինի:

ՌՈՒԻՆՆ.—Ձեր հարցերն ինձ միանգամայն գժվեցնում են: Ինչ նորություն վոր ձեզ հայտնում են, դուք միշտ աշխատում եք ծիծաղի քցել:

ԱՇՈՏ.—Այդպես ե յեղել միշտ, բայց պիտի աշխատենք, վոր այդպես չլինի: Հին մարդիկ առաջին անգամ ժամացույց ու թռչելու մեքենա հնարողներին կախել են, իսկ հիմա մրցանակ են տալիս նրա՛ն, ով ավելի լավ սխտեմի մեքենա յե հնարում: Յերբ առաջին անգամ գյուղատնտեսը դաշտը պարարտացրել ե, գյուղացիները ծեծել են նրան՝ ասելով, թե նա մեր հացահատիկները թունավորում ե. իսկ հիմա ամեն մեկը գիտե, թե ի՛նչ մեծ նշանակություն ունի պարարտացումը բերքն ավելացնելու համար: Առաջ մորեխին սպանելը մեղք եր համարվում, իսկ մեր աչքաբաց զանգեղուրցին 1922 թ. հրաչալի կերպով կոտորեց նրան և փրկեց իրա դաշտերը:

Առաջ սեր ստանալու համար կաթը փռում եյին տաշտերի մեջ, իսկ հիմա սերզատ մեքե-

նան ե փառավոր գործ կատարում:

Այս հառաջադիմությունը գյուղ ե մտել կրթության և գյուղատնտեսների շնորհիվ: Հարկավոր ե շատ կարգալ, լավ հետեւել գյուղատնտեսների ասածներին և կատարել նրանց պատվերները: Գյուղատնտեսը միշտ յեղել ե և կը մնա գյուղացիության ընկերն ու բարեկամը: Մենք կանչված ենք ձեզ ծառայելու և ձեր տնտեսությունը բարձրացնելու, վոր դուք դուրս գաք ձեր ներկա ծանր դրությունից:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Հետաքրքիր ե իմանալ՝ վո՞նց եք ցանկանում մեզ ծառայել և մեր տնտեսությունը բարձրացնել:

(Դուռը ծեծում են):

ՏԵՍԻԼ 4

ԱՐՈՒՍՅԱԿ.—Ո՞վ ա եղտեղ, մտե՛ք:

(Մտնում ե ընկ. Աննան):

(Բոլորը միասին).—Ո՛, ընկեր Աննա, համեցեք:

ՆԻԿՈԼ.—Բարով ես եկել, Աննա ջան: Աղջի Արուսյակ, Աննի համար մի ստաքան չայ բեր: Աննա ջան, նոտի՛ր: Ասա՝ ի՞նչ կա, ի՞նչ չկա. ի՞նչ նոր խաբար:

(Արուսյակը թեյ ե բերում, Աննան վերցրնում և սկսում ե խմել):

ԱՆՆԱ.—Առավոտվանից մի կտոր հաց չեմ դրել բերանս: Այնքան մարդ ե յեկել մեր խըր-

Ճիթ-ընթերցարանը, վոր ասել զԺվար և. տան մոտով անցնելիս տեսա ձեզ մոտ հյուրերը, մտա՝ տեսնեմ, ի՞նչ եք անում:

ԱՐՈՒՍՅԱԿ.—Շատ լավ ես արել:

ՆԻԿՈԼ.—Շատ ուրախ եմք, վոր յեկել ես. մեր դուռը ձեզ համար միշտ բաց ա:

ԱՇՈՏ.—(Ծիծաղելով) Իսկ ինձ համար միշտ փակ:

ՆԻԿՈԼ.—Աստված վոչ անի: Դու ել ես լավ աղա, շատ ուրախ եմ, վոր գալիս ես, բայց ենա վոր մեզ խաբում ես: Հա՛յ մի դեսյատինը 200 փութ ցորեն ա տալիս, մի խոտ կա, վոր դեսյատինից 300 փութ չոր խոտ են վերցնում, համ ել երկու անգամ մի տարումը հնձո՛ւմ: Ռուսաստանի կովերը 250 վեզրո կաթ են տալի՛ս: Այդ բոլորից իմ խելքը բան չի կտրում: Վա՛յ ինձ, վա՛յ իմ հոգուն, կարծում եմ, վոր այդ բոլորը սուտ ա:

ԱՆՆԱ.—Ի՞նչու յեք այդպես ասում, բնկեր Նիկոլ: Յեկեք մեր խրճիթ-ընթերցարանը, յես ձեզ կլրամ հենց «ԳՅՈՒՂԱՅՈՒ ԳՐԱԴԱՐԱՆ»-ի գրքեր և դուք ձեր աչքով կր կարդաք և կր հավատաք:

ՌՈՒԲԵՆ.—Իմ հայրը վոչ աչքին և հավատում, վոչ ել ահանջին:

ՆԻԿՈԼ.—Իմ բոլոր հույսն ու հավատը քեզ վրա յեմ դրել, դա ք՞իչ ե:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Ընկե՛ր Աշոտ, դու խոստացար ասես, թե ինչպե՛ս ես ցանկանում մեր տնտեսությունը բարձրացնել: Յեթե դա սեկրետ չի, խնդրում եմ՝ ասես:

ԱՆՆԱ.—Մեր կառավարությունն ստեղծել և միջոցներ, վոր այդ բոլոր սեկրետները գյուղացիությունն իմանա, յեթե որինակ՝ դուք հաճախեք գյուղատնտեսական խմբակների պարագմունքներին, մտնեք մեր խրճիթ-ընթերցարանը, վորը ձեզ համար և կազմակերպված, վերցնեք գրքեր և թերթեր ու ազատ ժամանակը կարդաք, դուք կը համոզվեք ընկեր Աշոտի ասածներին և ձեզ համար վոչ մի սեկրետ չի լինի:

ՌՈՒԲԵՆ.—Հայրիկ, որինակ վերցրու հենց ինձ:

ԱՐՈՒՍՅԱԿ.—Եդ եր պակաս, հերը աղից որինակ վերցնի:

ՆԻԿՈԼ.—Դե ամբողջ աշխարհը քեզ պես խելոք չի լինի հո՛ւ:

ԱՇՈՏ.—Այստեղ վոչ մի սեկրետ չկա: Մինչև անգամ, յեթե դա սեկրետ լինի, յես պարտավոր եմ ձեզ բաց անել:

ՆԻԿՈԼ.—Դե ասա՝ տեսնենք, ի՞նչ ես ուզում ասել:

ԱՇՈՏ.—(Խմելով քեյի վերջին կումը, դնում և բաժակը սեղանի վրա, վեր և կենում

տեղից և առում) . Մեր Խորհրդային կառավարութիւնը հայտարարել է «Յերեսներս դեպի գյուղ» լրջունգը : Դա չի նշանակում , վոր պիտի բարձրանանք մի մեծ սարի գլուխ և այնտեղից նայենք գյուղին : Դա նշանակում է , վոր պիտի մտնենք գյուղը , ուսումնասիրենք գյուղի կյանքն ու կարիքը , աջակցենք և կոոպերացման յենթարկենք գյուղացիների տնտեսութիւնները . դա յե մեր նպատակներից մեկը և այն պիտի կիրառենք կյանքում :

Մենք պիտի չասենք , թե Հայաստանում քիչ բերք ենք ստանում այն պատճառով , վոր հողը քիչ է կամ անպետք է : Յեթե ճիշտն ասենք՝ մեզքը մերն է և անպետքը մենք ենք : Պիտի հողը մշակել լավ , մտցնել նոր ձեւեր , և հողը մեզ լավ արդյունք կը տա :

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ .— (Առանձին) Ես մեկը գլուխս մտավ :

ԱՇՈՏ .— (Շարունակելով) Խոսենք սրինակներով : Դուք սերմում եք ձեռքով և հողն եք քցում դեռյառինին վոչ պակաս 12-14 փութ սերմ : Բայց կա շարքացան մեքենա , յեթե նրանով սերմեք , հարկավոր կը լինի վոչ ավելի 8-9 փութ դեռյառինին : Ուրեմն առանց շարքացանի դուք ամեն մի դեռյառինի վրա անտեղի ցանում և կորցնում եք 4-5 փութ : Հայաստանում ամեն տարի ցանվում է մոտ 200,000 դեռյառին

հող , ուրեմն ամեն տարի մեր գյուղացիութիւնը կորցնում է մոտ մի միլիոն փութ հացահատիկ :

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ .— (Առանձին) Դե ասա՝ մենք մեր ձեռքով մեր տունը քանդում ենք ե՛լի :

ԱՇՈՏ .— (Շարունակելով) Հետո , դուք դիտե՞ք , թե ի՛նչպիսի սերմ եք ցանում : Յեթե վերցնենք ձեր սերմից հարյուր հատ և փորձենք իմանալ , թե այդ սերմից քանի՛սն է ծլում , ի՞նչ եք կարծում , ի՞նչ հետեանք կըստանանք . յես այդպիսի փորձ արել եմ—100 հատ սերմից 37 հատը բոլորովին չի ծլում : Ել չեմ ասում , վոր հացահատիկի հետ խառը ցանում եք ամեն տեսակի վնասակար սերմեր :

ՆԻԿՈԼ .—Եդ շարքացան մեքենան յանի համ սերմում ա , համ ել վատերը ջոկո՞ւմ :

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ .—Այ մարդ , մի խանգարի , թող տեսնենք՝ ինչ է ասում ելի՛ :

ԱՆՆԱ .—Ընկերներ՛ր , թույլ ավելք ընկեր Աշոտը վերջացնի , իսկ հետո ինչ վոր մեզ համար պարզ չի լինի , հարցեր կը տանք և կը պարզենք :

ՆԻԿՈԼ .— Ներողութիւն , ընկ . Աշոտ , շարունակեցեք :

ԱՇՈՏ .—Շարքացան մեքենան չի զտում սերմը , այլ նա հավասար կերպով սերմը շարում է հողում , վորոչ խորութիւն վրա : Կա մի

ուրիշ մեքենա, վորի միջոցով կարելի յե գտել
«երմը»:

Այս բոլորից յերևում է, վոր դուք վատ
սերմեր եք քցում արտի մեջ և ուզում եք, վոր
նա ձեզ բերք տա: Այդպիսի դեպքերի համար
առածն ասում ե՝ «Ինչ վոր ցանես, ե՛ն կը հըն-
ձես»:

ՆԻԿՈԼ.—Եդ մեկը ճիշտ ասացիր, ընկեր
դյուղատնտես, համա դե ո՞վ ա մինչև հիմա
մեր աչքը բաց արել և մեզ ճամբա ցույց տը-
վել...

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Սերմի բանը մի քիչ
հասկացանք, համա տավար պահելն ա շատ
դժվարացել: Կերը պակասել ա, առանց տավա-
րի յե մեր դյուղում տուն պահել չի լինի:

ԱՇՈՏ.—Յեթե մենք իրար հասկանանք և
դյուղատնտեսական գիտության պահանջած
ծրագրով գործենք, անասնապահության և
կերի հարցն ել աստիճանաբար ու հեշտությամբ
կը լուծենք:

ՌՈՒԲԵՆ.—Ուրիշ ժողովուրդներ վաղու՛ր
լուծել են այդ հարցերը, մենք ենք յետ մնացել:

ՆԻԿՈԼ.—Ելի սկսեցիր քո դրքերի ճառերը,
մի թողեք տեսնենք՝ ես մարդն ի՞նչ ա ասում
ե՛ր:

ԱՇՈՏ.—Ամենից առաջ կարելի յե թվով
բիշ: Ըսյց լավ տնտեսուններ պահել: Որինակ՝

ավելի լավ է լավ կաթնատու մի՛ կով ունենալ,
քան 3-4 հատ անպետքը: Այս դեպքում և՛ լավ
ոգուտ կըստանաս, և՛ կերի խնայողություն
կանես:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Եդ քո ասած լավ կովե-
րը մեր տավարի նման կես կուշա, կես սոված
կամ չոր դարմանով չեն կարա ապրի, թե վոր
ապրեն ել, ուզածդ կաթը չեն տա:

ԱՇՈՏ.—Իմ ասած կովերը տարեկան 150-
200 փութ կաթ կըտան, վորի արդյունքով
իրանք ել կը կերակրվեն, դուք ել լավ կապ-
րեք: Ի հարկե, այդպիսի կովերին չի կարելի
չոր դարմանով կերակրել և կամ կիսաքաղց
պահել: Բայց այդ դրությունից ել դուրս գալու
շատ լավ, շատ ոգտակար և փորձված միջոց
կա:

ՆԻԿՈԼ.—Վո՞րն ա եդ միջոցը:

ԱՇՈՏ.—Միջոցը կորնգան, առվույտ,
սուղանի և ուրիշ տեսակի խոտեր ցանելն է,
վոր մի դեսյատինից տալիս են 3-4 հարյուր
փութ չոր խոտ: Դուք լավ գիտեք, վոր բազուկը
մեր լեռնային հողերում տալիս է 1,000-1,500
և ավելի փութ մի դեսյատինից: Ստեփանավա-
նի գավառում 1925 թվին մի դեսյատինից
դյուղատնտեսն ստացել է մոտ 3,000 փ. բա-
ղուկ: Բազուկը շատ լավ կեր է կաթնատու կո-
վերի համար: Մի բան ել պետք է իմանաք, վոր

խոտաբույսեր և արմաթիքներ ցանելուց հետո հողը հանգստանում է և հացահատիկի շատ լավ բերք տալիս:

ՆԻԿՈԼ.—Լավ, ասածներդ հասկացա, բա եղբուրը մենք կարանք անե՞նք:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Ձե՞ վոր եղ ձեր ասած բաներն անելու համար փող ել ա հարկավոր:

ԱՇՈՏ.—Ձեր տրամադրության տակ կան վարձու և բեղմնավորման կայաններ: Բացի դրանից, յեթե կազմակերպեք ընկերություններ, կամ գրվեք վարկային ընկերության անդամ, կառավարությունը պետք յեղած ժամանակ ձեռնտու պայմաններով ձեզ վարկ բաց կը թողնի: Ուրեմն հարկավոր է հառաջադիմություն ու ձեր տնտեսության մեջ նոր ձևեր մտցնելու ցանկություն, և դուք այդ կարող եք անել:

ՈՒՒԲԵՆ.—Գյուղատնտեսական գիտելիքներ ձեռք բերելու համար կազմակերպվում են խմբակներ, ցուցադրական դաշտեր, վորտեղ կարելի յե լսել, տեսնել և սովորել:

ՆԻԿՈԼ.—Գիտես ի՞նչ կա, սիրելի՛ Աշոտ. տեսնում եմ, վոր դու ճիշտ վոր մեր ոգտի համար ես մտածում. յես իմ տնտեսությունը իմ բոլոր ունեցած չունեցածով դնում եմ քո տրամադրության տակ, յես ել լինելու յեմ քո աշակերտը, ինչ վոր ասես՝ լսելու յեմ, խերն ել լի-

նի իմը, շառն ել: Մի տարին մեզ չի սպանի: Տեսնենք ի՞նչ կը դառնա:

Ա՛յ կնիկ, ի՞նչ ես կարծում, լա՞վ կը լինի:

ԱՐՈՒՍՅԱԿ.—Ա՛յ մարդ, արա՛, գուցե՛ մի լավ որի հասնենք:

ԱՆՆԱ.—Միևնույն ժամանակը հաճախիր ընթերցարան, գիրքն ու գյուղատնտեսը միշտ պետք է քո բարեկամները լինեն:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ.—Նիկոլ ջան, ես տարի դու փորձիր, վոր լավ հետևանք տա, եկող տարի յել յես եմ անելու:

ԱՇՈՏ.—Լավ է ուշ, քան յերբեք:

(Վարագույր)

14. Հայաստանի Կոմունիստական Կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեի Չորրորդ Պլենումի Բանաձեվերը 15 կ
15. Ռ. Սևինյան. — Սոցիալ-դեմոկրատական աշխատանքների ժանտախտը 15
16. Հ. Ազատյան. — Գյուղատնտեսական բանվորությունը և միջազգային կոմունիստական շարժումը 40
17. Ն. Խան-Ապրան. — Ուղեցույց արդյունավետ խոզաբուծության 15
18. Ֆերդինանդով. — Հավաքածությունը և նրա ոգուաները 20
19. Ս. Դանելբեգ. — Լավ և ուշ, բան չերիք (ազրո-պիլիս) 20

ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ ԵՆ ՅԵՎ ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՒՅՍ ԿՏԵՍՆԵՆ

1. Խ. Յերեցյան. — Կաթնատնտեսությունը գործնական ձևերով, մասն առաջին, (64 նկարով)
2. Հ. Փրուսյան. — Գեմի հողերի մշակությունը
3. Ս. Կարապետյան. — Կարապետի մշակությունը
4. Կ. Սեյիբ. Շահնազարյան. — Կապառը և կանեփը

ՊԱՏՐԱՍՏՎՈՒՄ ԵՆ ՅԵՎ ՇԵՏՉԵՏԵ ԿԶԱՆՁՆՎԵՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ

1. Գեորգիերչակ
2. Հողի ոգտագործման ընկերական ձևերը
3. Մեղունների խնամքը
4. Հողի պարարտացումը
5. Խնչպես են ցանում բամբակը շաքարացանով

ԳԻՄԵԼ՝ Յերեվան, Հողագործական Հրատարակչություն, Պհ հրատարակչության և գովառական գրքատնիկներին, Գովհողագործներին:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0338331

26884

ԳԻՆԸ 20 ԿՈՊ.